

Vergaderjaar 1987-1988 Nr. 2a

19095

Regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met persoonsregistraties (Wet persoonsregistraties)

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIES VOOR JUSTITIE EN VOOR BINNENLANDSE ZAKEN EN DE HOGE COLLEGES VAN STAAT¹

Vastgesteld 1 december 1987

Het voorbereidend onderzoek gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende opmerkingen en vragen.

De leden van de **C.D.A.**-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het onderhavige voorstel van wet. Zij wilden ter zake nog een aantal vragen stellen.

In artikel I van het voorstel van wet is een persoonsgegeven gedefinieerd als een gegeven dat herleidbaar is tot een individuele natuurlijke persoon. Uit de gegeven toelichting blijkt dat een en ander zeer ruim moet worden opgevat. Deze leden hadden vooralsnog de indruk dat de technische herleidbaarheid van bepaalde gegevens tot een natuurlijk persoon niet onder alle omstandigheden die gegevens kan doen kwalificeren als persoonsgegevens in de zin van het wetsvoorstel. Met behulp van een computer kunnen immers veel gegevens in verband met een natuurlijk persoon worden gebracht, die echter niet alle beschouwd kunnen worden als persoonsgerichte gegevens die de betreffende natuurlijke persoon feitelijk of waarderend identificeren in maatschappelijke zin. Enige voorbeelden van zulke gegevens:

- Technische geleidingsgegevens of hulpgegevens die slechts zijn bestemd om de geautomatiseerde verwerkingsprocessen zonder problemen te laten verlopen.
- Interne concerngegevens die van belang zijn voor de administratieve organisatie van houder: bijvoorbeeld intern te verrekenen kosten, doorbetalingen naar agenten of bijkantoren, uit te betalen provisies, interne postcodes en dergelijke.
- Allerlei administratieve gegevens bijvoorbeeld betreffende aan een natuurlijke persoon geleverde (onderdelen van) producten als een deel van een voorraadadministratie.
- Gegevens die uitsluitend worden opgenomen om te voldoen aan wettelijke verplichtingen, bijvoorbeeld statistische informatie die dient om via het CBS bij te dragen tot het vaststellen van nationale balans.

Deze gegevens voldoen in technische zin aan het criterium dat zij herleidbaar zijn tot geregistreerde. Zij kunnen immers, zij het toevallig en

¹ Samenstelling:

Justitie

Wagemakers (CDA) (voorzitter), Glasz (CDA), Fleers (CDA), mw. Mastik-Sonneveldt (PvdA), mw. J. H. B. van der Meer (PvdA), Van Veldhuizen (PvdA), Heijne Makkreel (VVD), Talsma (VVD), Glastra van Loon (D66), Barendregt (SGP), De Gaay Fortman (PPR), mw. Van Leeuwen (PSP), Schuurman (RPF), mw. Bolding (CPN), Van der Jagt (GPV).

Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat

Postma (CDA), Buijsert (CDA), mw. Houben-Sipman (CDA), mw. Mastik-Sonneveldt (PvdA), mw. J. H. B. van der Meer (PvdA) (voorzitter), Tjeenk Willink (PvdA), Van Boven (VVD), Talsma (VVD), Vis (D66), Barendregt (SGP), De Gaay Fortman (PPR), mw. Van Leeuwen (PSP), Schuurman (RPF), mw. Bolding (CPN), Van der Jagt (GPV).

slechts om efficiency-redenen, aanwezig zijn in dezelfde database als die waar persoonsgegevens in voorkomen. Vaak zal dat zelfs onvermijdelijk zijn. Om al deze gegevensgroepen zonder meer te beschouwen tot persoonsgegevens lijkt echt de realiteit te overspannen en dient geen redelijk doel. De aan het woord zijnde leden hadden de indruk dat bovengenoemde gegevens in het algemeen geen persoonsgegevens vormen. Er zou eerst dan sprake kunnen zijn van een persoonsgegeven als het een gegeven betreft, dat iets over de betreffende persoon zelf zegt en hem op enigerlei wijze in maatschappelijke zin identificeert en kwalificeert.

In dit verband vroegen dezelfde leden zich voorts af of allerlei gegevens betreffende een onderneming, die gedreven wordt als eenmanszaak of in de vorm van een vennootschap onder firma of maatschap, beschouwd dienen te worden als persoonsgegevens in de zin van de wet. Zou bij een eenmanszaak niet eerder een onderscheid gemaakt dienen te worden tussen gegevens die de eigenaar van de eenmanszaak betreffen in zijn hoedanigheid van ondernemer en daarnaast persoonsgegevens die hem betreffen als privé-persoon?

In het voorstel van wet is voorts een zeer ruime definitie opgenomen van het begrip persoonsregistratie. Op pagina 17 van de memorie van toelichting wordt ter zake onder meer opgemerkt dat niet van belang is of de verzameling daadwerkelijk wordt gebruikt. Het enkel bestaan van zo'n verzameling van persoonsgegevens is beslissend waarbij kennelijk ook de tijdsduur van dat bestaan irrelevant zou zijn. De aan het woord zijnde leden vroegen zich af of, gelet op een aantal feitelijke praktijkgegevens, zo'n ruime definitie wel wenselijk c.q. aanvaardbaar is. Bij een aantal praktijksituaties wilden deze leden nader stilstaan.

Gegevensverzamelingen kunnen ontstaan als onderdeel van het voeren van een persoonsregistratie: back-up, schaduwparallelbestanden.

Daarnaast doet zich het verschijnsel voor dat sommige gegevensverzamelingen soms dagelijks worden bijgewerkt. De verouderde gegevens worden vaak echter niet vernietigd, doch kunnen om diverse redenen in ongewijzigde vorm worden bewaard:

- Ter voldoening aan wettelijke bewaarverplichtingen (WvK, AWR).
- Ter voorkoming van procesrisico's (verjaringstermijn BW).
- Voor reconstructiedoeleinden.
- Ten behoeve van bijvoorbeeld marktonderzoek en mailing.

De bewaring kan plaatsvinden in on-linevorm of in de vorm van opslag van gegevens op enigerlei vorm van gegevensdragers als papier, microfiche of tape en dergelijke. Uiteraard vindt bij deze in ongewijzigde vorm bewaarde gegevensverzamelingen een geleidelijke afname van de actualiteit van gegevens plaats ten gevolge van het voortschrijden der tijd.

Het was de aan het woord zijnde leden niet duidelijk hoe deze gegevensverzamelingen zich verhouden tot het voorgestelde wettelijke regime.

Voor zover een bestand alleen maar een duplicaat is van het lopende bestand, lijkt het voor de hand te liggen zo'n bestand niet als een afzonderlijke registratie aan te merken, doch veeleer – zoals aangegeven op pagina 23 van de memorie van antwoord – als hulpmiddel bij het voeren van de persoonsregistratie ten dienste waarvan het wordt aangelegd.

Op welke wijze dienen echter de gegevensverzamelingen beoordeeld te worden die een eerdere fase van het lopend bestand bevatten?

Dient steeds de meest recente toestand van het bestand en al zijn eerdere fasen gezien te worden als één persoonsregistratie in de zin van de wet of vormen al die afzonderlijke fasen c.q. die fasen vanaf enig moment (en zo ja, welke moment) afzonderlijke persoonsregistraties in de zin van de Wet?

De aan het woord zijnde leden dachten bij wijze van voorbeeld aan een bankrekening en de daarop steeds aangebrachte mutaties. Het verloop

van zo'n bankrekening zal door een bankinstelling gedurende vele jaren op enigerlei wijze worden bewaard en opgeslagen. Naarmate het daarbij gaat om oudere gegevens zal wellicht ook de wijze van opslag en daarmee de mate waarin snelle raadpleging mogelijk is, veranderen. Hoe verhouden zich nu de rechten van de belanghebbenden ex paragraaf 7 van het voorstel van wet tot zo'n persoonsregistratie c.q. persoonregistraties? Zowel indien sprake is van één persoonregistratie als indien sprake is van meerdere c.q. vele afzonderlijke persoonsregistraties kan een en ander tot vreemde consequenties leiden. Dienen wellicht die oude opgeslagen bestanden niet langer als persoonsregistraties aangemerkt te worden?

Op welke wijze is dan overigens de bescherming van die bestanden onder het voorgestelde wettelijke regime geregeld?

Deze leden hadden namelijk de indruk dat persoonsgegevens met name beschermd worden zolang er een (directe) band is met een (nog bestaande) persoonsregistratie. Hebben de woorden «wordt gevoerd» in de definitie van persoonsregistratie nog een zelfstandige betekenis in dier voege dat van een deel van die oude bestanden, zodra zij bij voorbeeld niet meer on-line geraadpleegd kunnen worden, gezegd zou kunnen worden dat zij in feite niet meer «langs geautomatiseerde weg worden gevoerd»?

In verband met dat laatste vroegen de aan het woord zijnde leden zich voorts af hoe de gebruikte terminologie «langs geautomatiseerde weg gevoerd» zich verhoudt tot de mededeling van de bewindslieden – memorie van antwoord bladzijde 22 – dat voor de toepassing van het begrip persoonsregistratie niet van belang is of een bepaalde gegevensverzameling daadwerkelijk wordt gebruikt.

Gegevens kunnen voor computerverwerking worden vastgelegd op externe gegevensdragers zoals tapes, discettes, doch ook op papier. Is het enkele feit dat gegevens direct in een computer kunnen worden ingelezen voldoende om van die gegevensdrager met gegevens een persoonsregistratie te maken «omdat die registratie langs geautomatiseerde weg wordt gevoerd»? Gezien de ontwikkelingen op het gebied van imageprocessing worden dan ook getypte, gezette en onder omstandigheden zelfs geschreven tekst een persoonsregistratie. Er is immers apparatuur op de markt die teksten van papier leest en onmiddellijk in de computer laadt zodat er onmiddellijk daarna bewerkingen als sorteren en selecteren op plaats kunnen vinden. Door de technische ontwikkelingen verdwijnt dus het verschil tussen papier en tape als gegevensdrager. Dient het begrip «langs geautomatiseerde weg gevoerd» in dier voege begrepen te worden, dat een en ander betrekking heeft op gegevensdragers die naar hun aard en bestemming uitsluitend langs geautomatiseerde weg worden verwerkt?

De aan het woord zijnde leden wilden voorts nog vanuit een andere gezichtshoek stilstaan bij het ontbreken van een tijdsdimensie bij de uitwerking van het begrip persoonsregistratie. Bij marktonderzoek is het vaak nodig om persoonsgegevens van consumenten voor een betrekkelijk korte tijd beschikbaar te houden ten behoeve van de controle op de juistheid van de uitkomsten van het onderzoek. Volgens het voorgestelde wettelijke regime is ook een zeer kortstondige registratie er een, waarvoor plichten als aanmelding ervan bij de registratiekamer, spontane kennisgeving van eerste opname aan geregistreerde en inzage- en correctierechten gelden. Bezieet men echter de administratieve termijnen in de voorgestelde wet met betrekking tot de aanmelding van een persoonsregistratie en de uitoefening van de rechten van belanghebbenden op kennisgeving en verbetering, dan komt het er in veel gevallen op neer, dat de verwezenlijking van het in de betreffende artikelen bepaalde, eerst zijn beslag zou vinden als de registratie alweer is verdwenen.

Uit de systematiek van paragraaf 7 zou kunnen worden afgeleid dat men in ieder geval heeft gedacht aan registratiesystemen die langer dan vier maanden bestaan. Zou voor kortstondige bestanden zoals in het marktonderzoek worden gebruikt, dan ook niet bij algemene maatregel van bestuur op de voet van artikel 27 WPR een vrijstelling dienen te worden gegeven?

Nog los van allerlei procedurele c.q. formele complicaties hadden dezelfde leden de indruk dat het begrip persoonsregistratie, zoals verder uitgewerkt in het voorgestelde wettelijke regime, wellicht een te ruime strekking heeft gekregen. Ter zake enige voorbeelden.

Indien een hotel of een bedrijf middels haar computer een bestand zou aanleggen van personen aan wie zij een kerstkaart zou willen zenden, dan ontstaat daardoor waarschijnlijk een persoonsregistratie in de zin van de wet. Deze leden gaven gaarne toe dat de mededeling ex artikel 28 dan op die kerstkaart zou kunnen worden verwerkt, doch deze leden hadden de indruk dat een en ander afbreuk zou doen aan de ware kerstvreugde.

Indien deze leden beroepshalve betreffende het onderwerp Persoonsregistratie (of Politie, voetbalvandalisme enz.) middels het Parac, interviews, perspublicaties en artikelen zouden opzoeken op naam van de beide bewindslieden dan ontstaat waarschijnlijk wederom een persoonsregistratie. Bij afwezigheid vooralsnog van een Registratiekamer melden deze leden dit dan ook aan de bewindslieden zelve (ter vermijding op termijn van het strafbare feit ex artikel 50 lid 1).

In verband met dit laatste voorbeeld vroegen de aan het woord zijnde leden zich dan ook af of het wel zo gelukkig is dat het wetsvoorstel blijkens het gestelde op bladzijde 2 van de nota naar aanleiding van het eindverslag «dan ook in beginsel van toepassing is op alle soorten van persoonsgegevens ongeacht de aard van hun herkomst» waaronder begrepen op zichzelf openbare en verspreid gepubliceerde feiten, eenmaal ondergebracht in een centraal raadpleegbaar systeem. Had in artikel 2 van het voorstel van wet niet een uitzondering gemaakt moeten worden voor persoonsregistraties die ontstaan doordat men op naam van meer dan één natuurlijk persoon openbare stukken groepeerd?

In artikel 1 wordt de houder gedefinieerd als degene die de zeggenschap heeft over een persoonsregistratie. De bewindslieden wezen erop dat ook een rechtspersoon als houder kan optreden en dat dit in de praktijk ook vaak het geval zal zijn. In ondergeschiktheid aan de houder kan een deel van de registratie of zelfs het geheel in feitelijk beheer aan een persoon binnen de organisatie van de houder worden gegeven.

De aan het woord zijnde leden konden daarmee gaarne instemmen doch begrepen niet waarom de bewindslieden het alleszins acceptabel achten dat in zo'n geval ook een hoofd van dienst of de directie van een lokale vestiging aangemerkt zou kunnen worden als houder van één of meer daar ter plaatse aanwezige persoonsregistraties.

Indien die natuurlijke personen in dienst zijn bij een rechtspersoon ten behoeve waarvan die persoonsregistratie is opgezet, leek een en ander deze leden, gelet op het gestelde in artikel 9 van het wetsvoorstel niet wenselijk. De geregistreerde dient toch onder omstandigheden de betreffende rechtspersoon en niet de betreffende natuurlijke persoon aansprakelijk te kunnen stellen.

Voorts vroegen dezelfde leden zich af of de rechtmatige verkrijging van persoonsgegevens, zoals aangeduid in artikel 5 lid 1, beoordeeld dient te worden naar de stand van het recht op het tijdstip van verkrijging. Indien een houder de betreffende gegevens niet rechtstreeks verkrijgt van de geregistreerde, doch van een derde dient dan de houder zelf na te gaan of de partij, die hem de betreffende gegevens verschaft, die gegevens rechtmatig heeft verkregen?

Artikel 14 lid 1 spreekt over de verstrekking van bestanden persoonsgegevens en niet over persoonsgegevens alleen. Kan hieruit worden

afgeleid dat communicatiebestanden die worden geleverd, van één of wellicht meer selectiekenmerken voorzien mogen zijn, anders dan af te leiden uit de communicatiegegevens? Een bestand is immers vaak geen willekeurige verzameling, doch heeft een gemeenschappelijke bestemming die door zo'n selectiekenmerk kan en wellicht daarom ook mag worden aangegeven.

Om welke redenen is de bepaling zoals voorzien in artikel 14 lid 2 niet van toepassing op de bedrijfsmatige handel in adressen zonder toestemming van de geregistreerde?

Kunnen de bewindslieden wellicht nog nader ingaan op de uitgewerkte vraagstelling in het betoog van de heer Gualthérie van Weezel, zoals weergegeven in de Handelingen Tweede Kamer 98-5044 derde kolom en deels 98-5045 eerste kolom? Het ging deze leden daarbij met name om situaties waarin het feitelijk onmogelijk zou zijn om binnen één maand de betreffende gegevens uit de archieven te voorschijn te halen. Situaties waarin de retrievel-kosten wellicht enige duizenden guldens zouden bedragen, bij voorbeeld omdat informatie uit jarenoude microfiches zou moeten worden opgezocht. Wat, indien het nieuwe regime uitsluitend zou worden gehanteerd om thans geldende tarieven voor het verkrijgen van inlichtingen te ontduiken of indien sprake zou zijn van het opvragen door een geregistreerde van hem bekende c.q. reeds kenbaar gemaakte of hem periodiek te verstrekken informatie? Zijn al deze gevallen in beginsel te beoordelen en in redelijkheid op te lossen naar het onder artikel 30 sub e aangegeven criterium?

In artikel 34 lid 2 staat aangegeven dat een verzoekschrift bij de rechtbank moet worden ingediend binnen twee maanden na ontvangst van het antwoord van de houder. Denkbaar is dat terzake van dit soort klachten branche-geschillenregelingen tot stand zouden worden gebracht, hetgeen een bijdrage zou kunnen zijn ten aanzien van één van de uitgangspunten van het wetsvoorstel zijnde zelfregulering.

Gebruikmaking van zo'n branche-geschillenregeling zou er echter toe kunnen leiden dat daar geen uitspraak plaatsvindt, de rechter vervolgens niet meer bevoegd zou zijn tot kennisneming van het geschil vanwege het verstrijken van de termijn.

Vervolgens wilden de aan het woord zijnde leden stilstaan bij het gestelde in artikel 45 lid 3 en 4. De daar aangewezen personen hebben voor de uitoefening van hun taak toegang tot alle ruimten waar zich een persoonsregistratie of een deel daarvan bevindt. In de memorie van antwoord op bladzijde 62 stelden de bewindslieden dat voor het optimaal functioneren van de registratiekamer nodig is, dat zij niet al te zeer door procedurele voorschriften wordt belemmerd. In dit verband wezen deze leden er echter op dat door de bewindslieden met name als toelichting bij artikel 2 is gesteld dat bedrijfsmatig te gebruiken persoonsregistraties, die een employé thuis houdt, eveneens aangemerkt dienen te worden als persoonsregistraties waarop het voorgestelde wettelijke regime betrekking heeft. De term «alle ruimten» vermeld in artikel 45 lid 3 kan derhalve tevens woningen omvatten, zulks te meer aangezien er in de samenleving een trend (teleforensen, teleworking) te onderkennen is, die leidt tot vermenging van huis- en bedrijfssfeer. Deze leden vroegen zich dan ook af of het gestelde in artikel 45 lid 3 wel aanvaardbaar is, gelet op het gestelde in artikel 12 Grondwet.

Het leek deze leden nogal curieus dat deze wet die dient om privacybelangen te dienen het oudste bestaande privacyrecht, bekend als huisrecht, volledig zou kunnen negeren. Deze leden hadden voorsnog de indruk dat in artikel 43 na de woorden «alle ruimten» ingevoegd had moeten worden «met uitzondering van woningen». In dit verband wezen deze leden onder meer op artikel 60 Wet Bodembescherming en artikel 50 Wet Milieugevaarlijke stoffen.

In de memorie van toelichting bladzijde 40 deelden de bewindslieden mede, dat artikel 12 lid 3 als dwingend recht moet worden beschouwd.

Deze mededeling had bij de aan het woord zijnde leden de vraag opgeroepen welke artikelen van dit voorstel van wet dan als regeland recht moeten worden aangemerkt. Kunnen de bewindslieden daarvan een volledig overzicht geven? Een en ander leek deze leden niet van enig belang ontbloot. Kan een houder bij het aangaan van een rechtsverhouding met een geregistreerde zijn aansprakelijkheid onder artikel 9 van dit wetsvoorstel uitsluiten c.q. beperken? Is artikel 12 lid 2 van regeland recht zodat bij het aangaan van de rechtsverhouding op voorhand een geregistreerde toestemming zou kunnen worden verkregen voor het verstrekken van gegevens aan derden en wel in zeer breed geformuleerde categorieën van gevallen? Kan een houder bedingen dat een belanghebbende geheel of gedeeltelijk afstand doet van zijn rechten opgenomen in paragraaf 7?

De leden van de fractie van het **C.D.A.** wilden vervolgens stilstaan bij de kwestie van de overgang c.q. overdracht van een persoonsregistratie onder algemene en bijzondere titel, alsmede de kwestie van op een persoonsregistratie gelegd beslag.

Deze leden hadden kennis genomen van hetgeen ter zake door prof. F. Verkade naar voren is gebracht als volgt:

- Een persoonsregister is een vermogensbestanddeel, derhalve overdraagbaar en vatbaar voor (faillissements)beslag. Overdracht dient te geschieden met inachtneming van de gewone bepalingen van het BW.
- De Wet Persoonsregistratie heeft echter een eigen orde die eveneens in acht genomen moet worden. Het houderschap van een persoonsregistratie is niet aan een derde overdraagbaar.
- Overdracht onder bijzondere titel impliceert een verstrekking in de zin van artikel 1. Niettemin dient een en ander als regel toelaatbaar te worden geacht in het licht van de artikelen 4, 6, 11 en 18. De nieuwe houder wordt houder in de zin van artikel 1 en moet aan de Wet persoonsregistratie voldoen inclusief de formaliteiten bij de Registratiekamer.
- Het is mogelijk beslag te leggen op een persoonsregistratie. Daardoor wordt de beslaglegger echter nog geen houder. Een op een persoonsregistratie gelegd beslag kan de rechten van geregistreerden niet beperken. De houder blijft daarvoor verantwoordelijk en de beslaglegger mag een en ander niet frustreren.
- In gelijke zin moet worden geoordeeld bij een algemeen beslag zoals in de Faillissementswet voorzien. De curator is er mede verantwoordelijk voor dat de rechten van geregistreerden alsdan niet nodeloos worden beperkt.
- De verkoop van een persoonsregistratie uit faillissement dient beoordeeld te worden als een overdracht onder bijzondere titel. Gezien de verantwoordelijkheid van de curator jegens geregistreerden lijkt executie in de zin van een openbare veiling weinig aantrekkelijk. Bij onderhandse verkoop met toestemming van de R-C dient getoetst te worden of verstrekking van de persoonsregistratie aan deze koper zich met de artikelen 4, 6, 11 en 18 verdraagt en of koper als nieuwe houder aan de eisen, volgende uit de Wet Persoonsregistratie, kan voldoen. De curator doet er goed aan ter zake vrijwaring te vragen van de betreffende koper.
- Onduidelijker is de situatie indien de houder/natuurlijk persoon overlijdt. Een persoonsregistratie is een vermogensbestanddeel en dus vererfbaar. Het houderschap is echter strikt persoonlijk en vererft niet. Dit leidt dus tenminste tijdelijk tot een persoonsregistratie zonder houder. De overgang onder algemene titel zoals bij vererving kan niet als verstrekking (in de zin van artikel 1) aan de erfgenamen worden aangemerkt. Onduidelijk is of onder die omstandigheden de persoonsregistratie nog mag worden gebruikt. Vaak zal dat echter in de praktijk zonder meer noodzakelijk zijn. De erfgenamen zullen één hunner of een derde kunnen c.q. moeten vinden die als houder kan kwalificeren. Aan deze nieuwe houder vindt dan

vervolgens verstrekking plaats door die erfgenamen die daarbij overigens niet aan alle bepalingen van de Wet Persoonsregistratie (bij voorbeeld artikel 32) behoeven te voldoen.

De aan het woord zijnde leden zagen gaarne enige beschouwingen van de bewindslieden terzake tegemoet.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft bij schrijven van 17 november 1987 deze leden meegedeeld dat zij bij nadere bestudering van het voorstel van wet op een belemmering van gegevensuitwisseling zijn gestuit, waardoor gemeenten onevenredig worden beperkt in de uitoefening van hun taken. Zij wijst er daarbij op dat met betrekking tot de door de gemeenten te heffen belastingen en retributies in de praktijk veelvuldig gebruik wordt gemaakt van gegevensbestanden die bij derden zijn opgeslagen. Deze gegevens zijn vaak mede benodigd voor zowel de heffing als de invordering van de gemeentelijke belastingen en retributies. Bij deze derden gaat het bij voorbeeld om nutsbedrijven en woningbouwverenigingen. Een en ander klemt te meer aangezien de gemeenten op grond van de Belastingwet geen mogelijkheden hebben om een derde te verplichten de voor de belastingheffing noodzakelijke gegevens aan de gemeenten te verstrekken. Op welke wijze zal dit probleem tot een oplossing kunnen worden gebracht? Kan bij voorbeeld in een gemeentelijke belastingverordening worden bepaald dat een derde, bij voorbeeld een waterleidingbedrijf, verplicht is tot het verstrekken van gegevens uit een door die derde aangelegde registratie? In het schrijven d.d. 21 oktober 1987 wijst de Unie van Waterschappen op een soortgelijke problematiek. Zijn de bewindslieden bereid om bij het vaststellen van de nadere regelgeving op grond van artikel 17b en c WPR de openbare nutsbedrijven, voorzover gedreven in de vorm van een privaatrechtelijke rechtspersoon, onder de werking van artikel 17 en volgend te brengen, een en ander teneinde te bewerkstelligen dat deze nutsbedrijven niet aan afwijkende beperkingen zullen zijn gebonden ten opzichte van nutsbedrijven in de vorm van een gemeentelijke tak van dienst of in een vorm van een gemeenschappelijke regeling?

De leden van de fractie van de **P.v.d.A.** spraken hun waardering uit voor het vele werk dat is verzet door velen om tot dit voorstel van wet te komen. Toch kleven er huns inziens de nodige bezwaren aan deze wet. Het voorstel kan volgens hen getypeerd worden als een kaderwet waarin nog veel moet worden ingevuld en waarin ook veel aan de afweging van de civiele rechter wordt overgelaten. Immers, de begrippen «redelijkerwijs», «onevenredig», «naar verwachting», etc. komen veelvuldig voor.

In dit verband vroegen de aan het woord zijnde leden zich af hoe de minister aankijkt tegen de extra belasting van de civiele rechter alsmede van het administratief apparaat, die uit dit wetsvoorstel voortvloeit.

Het ligt in de bedoeling van de minister de civiele zaken in eerste aanleg te beperken tot alleenrechtsprekende rechters.

In dit wetsvoorstel gaat het nog al eens over gecompliceerde situaties, gewezen wordt in dit verband op onder andere artikel 13, artikel 18 lid 3 en artikel 28 waarin bij de afweging een groot aantal factoren een rol kunnen spelen. Hoe kijkt de minister in dit verband aan tegen het fenomeen alleenrechtspraak? Zou het niet logischer zijn deze gevallen in eerste aanleg aan te brengen bij de meervoudige kamers?

Artikel 13 handelt over databanken en informatiebanken.

Wat is de mening van de minister over de relatie met artikel 28 lid 2A, of – om meer concreet te zijn – wanneer kan iemand redelijkerwijs weten dat een opname in een databestand heeft plaatsgevonden en of, – onder andere bij verstrekking van gegevens aan derden – de persoonlijke levenssfeer van betrokkene niet onevenredig zal worden geschaad?

Wanneer beschouwt de minister de gegevens van een ontvanger in het licht van artikel 13 als onrechtmatig te zijn verkregen?

Wat betreft de relatie tussen artikel 14 (adresenbestanden) en artikel 28 lid 2A, ook hier de vraag: wat betekent hier de omschrijving «redelijkerwijs weten» van artikel 28 lid 2A? Wanneer kan een burger dit redelijkerwijs weten?

Verder zouden de aan het woord zijnde leden van de minister willen vernemen of de voorbeelden zoals genoemd in de brief van de VNG, over welke brief de leden van de fractie van het C.D.A. hierboven reeds vragen stelden, naar zijn mening zouden kunnen vallen onder artikel 18 lid 3.

In dit verband zouden dezelfde leden nog graag een toelichting willen op het gestelde in de memorie van toelichting op bladzijde 43: «Zo zullen gegevens die in het kader van een personeelsadministratie bij de overheid verkregen zijn, niet licht buiten dat kader aan andere instanties kunnen worden doorgegeven. Anderzijds kunnen bepaalde elementaire gegevens van de ene instantie voor een goede taakvervulling van andere instanties zozeer van belang zijn, dat de verstrekking daarvan verantwoord is te achten».

Hoe ziet de minister deze afweging nu precies en wat betekent de term «niet licht» tegenover deze «anderzijds» formulering?

Kan het Openbaar Ministerie vrijelijk putten uit gegevens ondergebracht in persoonsregistraties als dit naar zijn oordeel nodig is bij de opsporing van strafbare feiten of is dit aan beperkingen onderhevig?

De leden van de **V.V.D.**-fractie hadden met instemming kennis genomen van het voorstel van wet. Zij waren van mening dat dit voorstel in zijn huidige vorm een goede en evenwichtige regeling geeft van een nieuwe materie, waarvoor tot nog toe in het algemeen nog geen regeling bestond. Met name hadden zij ook waardering voor de in artikel 7 opgenomen gefaseerde regeling, eerst bij algemene maatregel van bestuur en na drie jaren, na opgedane ervaring, bij de wet, van de gegevens welke in de persoonlijke sfeer liggen.

Deze leden zouden het op prijs stellen indien de bewindslieden nader zouden willen ingaan op enkele vragen over de grenzen van de toepasselijkheid van de wet, zoals bedoeld in de brief van 27 oktober 1987 van de Raad van de Centrale Ondernemersorganisaties.

Ook zij – evenals de leden van de C.D.A.-fractie hierboven – waren geïnteresseerd naar het antwoord van de minister op de vraag van de Unie van Waterschappen, gesteld in haar brief van 21 oktober 1987, betreffende de positie van nutsbedrijven, gedreven in de vorm van een privaatrechtelijk rechtspersoon, in het kader van de onderhavige wet. Ten slotte zouden de hier aan het woord zijnde leden, alsmede de leden van de fractie van de P.v.d.A. gaarne vernemen of de bewindslieden inmiddels nadere mededelingen kunnen doen over de plaats van vestiging van de Registratiekamer.

Het lid van de fractie van de **P.S.P.** was van mening dat de reikwijdte van de wet vragen blijft oproepen.

Het aantal uitzonderingen waarop de wet niet van toepassing is, is zo groot dat daardoor een wirwar van wettelijke regelingen ontstaat zonder samenhang.

Kunnen de uitzonderingen systematisch nader gemotiveerd worden?

De Stichting Waakzaamheid Persoonsregistratie uit vooral kritiek op de wet in de zaken die zij *niet* regelt of veel *te soepel* regelt.

Genoemd worden het te soepele regime voor registraties buiten de overheidssfeer, de te soepele regeling voor informatiebureaus en adressenhandel, het ontbreken van een algemene verplichting voor registratiehouders om de gegevens op juistheid te controleren en voor juistheid in te staan, als ook het niet regelen voor het gebruik van persoonsnummers.

Worden deze zaken althans in zekere mate, door de bewindsman onderkend?

Waarom is de registratiekamer zo sterk in functie afgeslankt ten opzichte van het eerdere wetsvoorstel?

Hoe kunnen de bezwaren van de erg ruime mogelijkheden voor overheidsregistraties om gegevens te verstrekken en uit te wisselen worden ondervangen?

Het lid van de **R.P.F.**-fractie, hierin bijgevallen door het lid van de **G.P.V.**-fractie vroeg hoe het staat met opslaan, verwerken en ter beschikking stellen van medisch gevoelige informatie van personen in geautomatiseerde systemen. Is een behoorlijk en zorgvuldig beheer van deze gegevens mogelijk? Of doen zich hier specifieke problemen voor?

Schuilt het probleem juist niet in het gebruik voor doeleinden waarvoor de gegevens niet werden vastgelegd? Deze vraag wordt actueler naar aanleiding van nieuwe technieken, bijvoorbeeld die van «gene-mapping».

Zo is het onmogelijk correctie aan te brengen in genetische informatie, die bij kennis in het maatschappelijk verkeer of in het beleid veel problemen kan veroorzaken. Hoe moeten de geregistreerden van medisch gevoelige informatie voor hun belangen opkomen?

Is bewaring van deze gegevens in niet-geïntegreerde, gedecentraliseerde bestanden mogelijk? Dienen zulke gegevens niet te worden voorzien van een bewaartermijn en dienen computerprogramma's niet zo te worden geconstrueerd dat bij vervallen van die termijn die gegevens automatisch worden vernietigd?

Hij signaleerde het volgende probleem:

Als resultaat van genetisch onderzoek wordt voor steeds meer ziekten de relatie bekend met de chromosonale afwijkingen. Er wordt door sommigen dan ook verwacht, dat in de volgende eeuw in computers opgeslagen informatie verplicht zal worden gebruikt voor eugenetische programma's, ook wel genoemd «controlled evolution». Medisch-genetische gegevens behoren echter voor beperkte tijd in computers te worden bewaard. Dat kan op gespannen voet komen te staan met de wens zulke gegevens voor wetenschappelijk onderzoek langdurig te bewaren. Hoe kan deze spanning verantwoord worden opgeheven? Bijvoorbeeld door van wetenschappelijk onderzoek af te zien?

Vervolgens vroeg het aan het woord zijnde lid of kennisname en/of correctie van gegevens door de desbetreffende personen ook zelf weer wordt geregistreerd. Zo ja, ligt daarin niet een persoonsgevoelige dreiging, vooral als inzage en correctie meer dan eens voorkomt? Indien deze situatie zich zou kunnen voordoen, wat is daar tegen te doen?

Het lid van de **G.P.V.**-fractie – hierin bijgevallen door het lid van de **R.P.F.**-fractie – sprak zijn waardering uit voor het wetsvoorstel. De thans voorliggende wettelijke regeling is zijns inziens goed hanteerbaar, adequaat voor de praktijk en zeer wel aanvaardbaar op het punt van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Het was hem opgevallen dat in de plenaire bespreking van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer relatief veel aandacht was besteed aan de vraag of de regeling ook van toepassing moest zijn op de kerkgenootschappen. Ten principale gaat het hierbij om de vraag of een dergelijke toepassing is te rechtvaardigen, gelet op het bepaalde in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, waarin de eigen rechtspositie van kerkgenootschappen wordt erkend. Daarbij wordt aan kerkgenootschappen de vrijheid gelaten zijn eigen inrichting te regelen «voorzover dit niet in strijd is met de wet». De regering ontkende dat het bij de toepassing van deze clause uitsluitend mocht gaan om fundamentele rechtsregels betrekking hebbend op grove schending van belangrijke rechtsbeginselen. Het aan het woord zijnde lid meende evenwel dat de regering haar standpunt terzake onvoldoende had onderbouwd. Hij stelde dat de regering te lichtvaardig de kerkgenootschappen onder het regime van de wet wil brengen. Hij baseerde zijn standpunt op een tweetal gezaghebbende uitspraken over deze materie.

In de eerste plaats verwees hij naar de publikatie «Rechtspersonen, godsdienst en levensovertuiging» van prof. mr. J. M. M. Maeyer. In navolging van Diepenhorst (Parl. Gesch. Boek 2 BW, bladzijde 109) meent Maeyer dat het toepassen van een wettelijke regeling op de kerkgenootschappen slechts geoorloofd is als er «fundamentele dwingende regels van het gemene – geschreven of ongeschreven – Nederlands recht» in het geding zijn.

Geheel in overeenstemming met deze opvatting is de recente uitspraak van de Minister van Justitie, gedaan tijdens de uitgebreide commissievergadering van de Tweede Kamer van 18 november 1987 over wetsvoorstel 17 725 (Boeken 1 en 2 Nieuw Burgerlijk Wetboek). De minister stelde dat het bij het begrip «wet» moet gaan om «een sterk dwingend recht» en dat destijds bij de vaststellingswet is gedacht aan «zeer zwaarwegende dwingend-rechterlijke bepalingen». Hij illustreerde deze norm met een verwijzing naar het verbod om mensenoffers te brengen en het verbod van polygamie. Gelet op de aldus gegeven uitleg van de reikwijdte van de bepaling van artikel 2 Boek 2 BW achtte het aan het woord zijnde lid het dan ook niet goed verdedigbaar het regime van de Wet op de persoonsregistraties van toepassing te doen zijn op de kerkgenootschappen. Hij meende dat het onderhavige punt bij de behandeling in de Tweede Kamer niet de aandacht had gekregen, die past bij het principiële en gevoelige karakter van de in geding zijnde materie. Hij verzocht de regering daaraan alsnog de nodige aandacht te geven.

De voorzitter van de commissie voor Justitie,
Wagemakers

De voorzitter van de commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat,
mevrouw J. H. B. van der Meer

De griffier van de commissies,
mevrouw Dijkstra-Liesveld